

> Retouradres Postbus 16191 2500 BD Den Haag

Ministerie van Defensie
T.a.v. De Directeur Juridische Zaken
[redacted]
Postbus 20701
2500 ES Den Haag

ILT
Omgeving, dienstverlening en
vergunningverlening

Den Haag
Postbus 16191
2500 BD Den Haag

Contactpersoon

[redacted]

Ons kenmerk
ILT-2026/50537

Bijlage
1

Datum 19 augustus 2026
Betreft HUF-toets Besluit defensiegereedheid fysieke
leefomgeving

Geachte [redacted],

U heeft mij in uw brief van 6 juli jl. gevraagd om een HUF-toets uit te voeren op het Besluit defensiegereedheid fysieke leefomgeving. Met deze brief voldoe ik aan uw verzoek. Hieronder worden de belangrijkste conclusies van de HUF-toets benoemd. Voor een nadere toelichting verwijs ik u naar de bijgevoegde bijlage.

Algemene opmerking

De Inspectie Leefomgeving en Transport (ILT) heeft met belangstelling kennisgenomen van het voorliggend Besluit op de defensiegereedheid fysieke leefomgeving (hierna het Bdf). In de aanloop naar de totstandkoming heeft het ministerie van Defensie meerdere sessies georganiseerd voor alle betrokken partijen. De ILT waardeert het dat zij daarbij in een vroeg stadium haar inbreng heeft kunnen geven. De terugkoppeling vanuit Defensie op de ingebrachte punten was daarentegen summier.

In januari 2025 heeft de ILT een signaalrapportage gepubliceerd over de milieuvergunningen van Defensie. De huidige geopolitieke ontwikkelingen vragen om een groei van Defensie en hiermee ook van haar activiteiten. De ILT is als toezichthouder verantwoordelijk voor het afgeven van vergunningen voor de milieubelastende activiteiten die Defensie uitvoert op haar terreinen en voor het toezicht op het werken conform de verleende vergunningen. In een vergunning worden voorwaarden gesteld aan die activiteiten, zodat de gevolgen en risico's voor mens en milieu zo veel mogelijk worden beheerst. In het signaal onderschrijft de ILT dat politieke keuzes nodig zijn om de verschillende belangen van de leefomgeving en omwonenden, en die van Defensie tegen elkaar af te wegen.

In juli 2025 heeft de ILT een HUF-toets uitgevoerd op de Wet op de defensiegereedheid (Wodg). In de Wodg wordt een serie vrijstellingen en ontheffingen geregeld voor o.a. milieubelastende activiteiten die Defensie op haar terreinen uitvoert. In deze HUF-toets kon de ILT op dat moment nog niet beoordelen of het wetsvoorstel handhaafbaar en uitvoerbaar is, omdat er nog veel belangrijke punten zijn die nadere uitwerking verdienen. Wel stelt de ILT in haar

beoordeling van de Wodg, dat de gevolgen voor de leefomgeving en de omwonenden groot zijn en risico's voor mens en milieu niet (meer) worden beheerst. Er ontbreekt, zo concludeerde de ILT, een transparant afwegingkader tussen de belangen van de omwonenden, de leefomgeving en de Defensiebelangen. De ILT heeft van het ministerie van Defensie helaas geen reactie ontvangen op de HUF-toets op de Wodg. Dit betekent dat er in deze brief een aantal zaken opnieuw benoemd worden.

ILT
Omgeving, dienstverlening en
vergunningverlening
Bestuursadvies

Datum
19 augustus 2026

Ons kenmerk
ILT-2026/50537

Besluit defensiegereedheid fysieke leefomgeving

De ILT constateert dat met de vrijgestelde activiteiten in het Bdfl de milieubelasting voor de leefomgeving en omwonenden toeneemt. Het is een politieke afweging, om deze belasting voor de leefomgeving af te wegen tegenover de belangen voor de defensiegereedheid.

De missie van de ILT is het beschermen van mens en milieu, en vanuit dit perspectief heeft de ILT het Bdfl beoordeeld. Daarbij heeft de ILT onder andere gekeken, of de risico's voor de leefomgeving bekend zijn en in welke mate de risico's in de nieuwe situatie worden begrensd en geborgd.

Vanuit dit perspectief plaatst de ILT een aantal algemene opmerkingen bij dit besluit:

Veel van de vrijgestelde activiteiten kunnen nu en in de toekomst via reguliere processen vergund of uitgevoerd worden. Bijvoorbeeld de afvoering en verwerking van kruitresten, dit kan binnen bestaande wetgeving met reguliere procedures worden gerealiseerd, waarbij er waarborgen worden getroffen voor bescherming van het leefmilieu. De ILT gaat er ook vanuit dat tijdens de periode van vrijstelling Defensie vergunningaanvragen blijft indienen en blijft inzetten op het terugdringen van de huidige achterstanden in de milieuvergunningen. Zodat er sprake is van vergunde activiteiten wanneer de periode van vrijstelling opgeheven wordt.

Hiernaast ziet de ILT voor een aantal vrijgestelde activiteiten grote veiligheidsrisico's. Bijvoorbeeld bij het vrijstellen van dubbel afmeren in de Nieuwe Haven en de opslag van ontplofbare- en gevaarlijke stoffen. Hier worden de bestaande normen voor het waarborgen van de externe veiligheid losgelaten. Met de vrijstelling worden risico's niet vooraf in kaart gebracht en kan een afweging tussen de belangen van Defensie en leefmilieu niet gemaakt worden. De ILT adviseert de gevolgen voor de externe veiligheid eerst inzichtelijk te maken, zodat er een afgewogen politieke keuze over de extra veiligheidsrisico's kan worden gemaakt.

Met de regels voor het proefdraaien van luchtvaartuigen krijgt Defensie aanzienlijk meer geluidsruiimte. De geluidsbelasting die hierdoor wordt veroorzaakt is in het besluit niet uitgewerkt of begrensd. Het is daardoor niet goed mogelijk een afweging te maken tussen de belangen voor de fysieke leefomgeving en die van Defensie. Bezien zou moeten worden of deze regeling verder kan worden afgebakend, waarbij ook maatregelen worden overwogen ter voorkoming van aanzienlijke overlast voor de omgeving.

Daarnaast is het schieten bij duisternis ook een activiteit die voor geluidsoverlast bij omwonenden kan zorgen. Normaliter wordt bij schietoefeningen in de avond en de nacht een extra toeslag op de geluidsbelasting gerekend. Onduidelijk is of en hoe deze toeslag wordt verwerkt en daarmee wat de uiteindelijke mate van overlast kan zijn.

De ILT begrijpt dat voor de gereedstelling van Defensie een toename van activiteiten plaatsvindt en daarmee is meer milieubelasting en hinder onvermijdelijk. Maar bij deze vrijstellingen mist zij voldoende onderbouwing en afbakening. In de toelichting biedt de ILT ook nog wat handvatten aan ter aanscherping van de tekst.

ILT
Omgeving, dienstverlening en
vergunningverlening
Bestuursadvies

Datum
19 augustus 2026

Ons kenmerk
ILT-2026/50537

Ten slotte worden er bij een groot deel van activiteiten voorwaarden gesteld in de vorm van de plicht tot het uitvoeren van onderzoeken of registraties. De ILT plaatst hierbij enkele kanttekeningen. Het is niet bepaald aan welke eisen het onderzoek moet voldoen, wie het goedkeurt en wat er met de resultaten gebeurt. Daarnaast worden de onderzoeken pas gestart nadat de activiteit al plaatsvindt. Voor alle activiteiten zou nu al met onderzoek gestart kunnen worden. Voor activiteiten waarmee de externe veiligheid in het geding is, moet dit onderzoek naar de mening van de ILT altijd voorafgaand aan de activiteit plaatsvinden, bijv. bij het opslaan van ontplofbare- en gevaarlijke stoffen en het dubbel afmeren van schepen. Pas dan is het mogelijk om een belangenafweging te maken.

Handhaafbaarheid

De ILT beoordeelt het Besluit defensiegereedheid fysieke leefomgeving als niet handhaafbaar, tenzij er aanpassingen in het Bdfl gemaakt worden. In de toelichting op het wetvoorstel en het besluit is er met betrekking tot het toezicht en de handhaving opgenomen dat er in beginsel geen institutionele wijziging plaatsvindt in het toezicht op de gereedstellingsactiviteiten. Het is echter onduidelijk wie op de naleving van de gestelde voorwaarden in het Bdfl toezicht houdt en bovendien is de normstelling te weinig concreet om hierop te kunnen handhaven.

Uitvoerbaarheid en financiële consequenties

De ILT kan op dit moment nog niet beoordelen of het Besluit defensiegereedheid fysieke leefomgeving uitvoerbaar is, omdat er nog verduidelijkingen en aanpassingen in het Bdfl moeten worden gemaakt. Zoals eerder in de HUF-toets op de Wodg aangegeven verwacht de ILT meer capaciteit nodig te hebben. Zowel voor de vergunningverlening als voor het toezicht. De uitvoering van het toezicht zal complexer worden omdat er rekening gehouden moet worden met de verleende vrijstellingen en ontheffingen. Daarnaast wordt de ILT wellicht ook belast met de beoordeling van de onderzoeken die Defensie gaat uitvoeren voor diverse vrijgestelde onderdelen. Gezien de intensivering van de Defensieactiviteiten zal er ook meer hinder ondervonden worden. Dat zal naar verwachting leiden tot meer klachten van omwonenden en belanghebbenden. Deze klachten worden door de ILT behandeld en zullen meer capaciteit vragen van de ILT.

Ook gaan vergunningprocedures waarschijnlijk meer tijd vragen door de toenemende betrokkenheid van omwonenden en belangengroepen. Verder geldt voor de vergunningverlening dat een intensivering van de defensieactiviteiten tot meer vergunningaanvragen zal leiden. Het uitgangspunt is dat de vrijgestelde activiteiten in de toekomst vergund gaan worden. Ook de ontwikkelingen rondom het Nationale Programma Ruimte voor Defensie zullen gevolgen hebben voor de ILT, aangezien er meer defensielocaties bijkomen die over een vergunning moeten beschikken. Deze ontwikkelingen leiden tot meer en intensievere vergunningprocedures waarvoor voldoende capaciteit beschikbaar moet zijn.

Voor vergunningverlening, toezicht en het behandelen van bezwaren en beroepen schat de ILT in dat een uitbreiding met 5,5 fte nodig is: 3 vergunningverlenende medewerkers, 1 jurist en voor het uitvoeren van het toezicht schat de ILT in dat een uitbreiding van 1,5 FTE nodig is. Hiernaast volgen mogelijk ook extra investeringen in veilig en betrouwbaar materieel. Deze inschatting is gemaakt op basis van het voorliggende besluit en huidige situatie en inzet van defensie. Een verdere opschaling van de defensie-activiteiten, in geval van toename van de onrust in de wereld, kan leiden tot een verdere verzwaring van de last voor de ILT. De ILT blijft daarom graag in gesprek met het ministerie van Defensie over de benodigde capaciteit en beschikbare middelen.

ILT
Omgeving, dienstverlening en
vergunningverlening
Bestuursadvies

Datum
19 augustus 2026

Ons kenmerk
ILT-2026/50537

Fraudebestendigheid

De regelgeving wordt gezien als fraudebestendig.

Tot slot

Ik verzoek u op zowel de inhoudelijke punten als de financiële consequenties van deze HUF-toets te reageren. Verder verzoek ik u om aan te geven hoe Defensie invulling zal geven aan de inspanning om tijdens de periode van vrijstellingen vergunningaanvragen te blijven indienen.

Ik ontvang graag de definitieve tekst van de regelgeving en de datum van inwerkingtreding. De ILT maakt de HUF-toets binnen twee weken openbaar via haar website.

Voor alle uitvoeringshandelingen die onderliggend aan het Besluit defensiegereedheid fysieke leefomgeving worden opgesteld, ontvang ik graag een individuele HUF-toets. Deze kunnen van invloed zijn op de handhaafbaarheid, uitvoerbaarheid en fraudebestendigheid van de wet- en regelgeving.

Met vriendelijke groet,

De Inspecteur-Generaal Leefomgeving en Transport,

CHECKLIST HUF-TOETS

Toetsonderwerpen HUF-toetsen

De onderstaande onderwerpen komen aan de orde bij het uitvoeren van een toets.

Om wet- en regelgeving te kunnen handhaven is een aantal zaken essentieel:

- Er moet een toezichthouder zijn aangesteld;
- Er moeten heldere en eenduidige normen zijn;
- Het moet duidelijk zijn tot wie deze normen zijn gericht;
- De toezichthouder moet over een adequaat handhavingsinstrumentarium beschikken.

ILT

Omgeving, dienstverlening en vergunningverlening
Bestuursadvies

Datum

19 augustus 2026

Ons kenmerk

ILT-2026/50537

Dit toetskader is voor het onderdeel Uitvoerbaarheid gebaseerd op [SCOPAFIJTH](#) (Security, Communicatie, Organisatie, Personeel, Administratieve organisatie, Financiën, Informatievoorziening, Juridisch, Technologie en Huisvesting)

Informatie

Onderhavige regelgeving	Besluit defensiegereedheid fysieke leefomgeving
Beoordelaar(s)	
Deadline	
Extra info	
Korte samenvatting regelgeving	
Verantwoordelijk afdelingshoofd	

1 Handhaafbaarheid

Het aspect handhaafbaarheid richt zich op de vraag of de wetgeving voldoende handvatten biedt om te kunnen handhaven op de normen die in de wetgeving zijn opgenomen. Dit aspect wordt vanuit drie invalshoeken beoordeeld: de wetgeving zelf, de naleving door de [Normadressaat](#) en de handhaving door de toezichthouder(s).

N.B. Vraag hierbij evt. ondersteuning aan de juridisch adviseur.

1.1 Wetgeving

1. Is de regeling duidelijk en specifiek geformuleerd?	De regeling geeft niet altijd concreet genoeg aan welke gereedstellingsactiviteit defensie heeft beoogd te regelen. Ook is soms onvoldoende duidelijk waarom de activiteit noodzakelijk is. In veel gevallen kan met reguliere procedures binnen bestaande wetgeving hetzelfde worden bereikt. Daartoe moet defensie wel inspanningen verrichten zoals het verzorgen van goede complete vergunningaanvragen. Het ontbreekt de regeling aan een consistente formulering. De nummeringen en verwijzingen kloppen op vele plekken niet en de opbouw van de artikelen
--	--

	is verschillend waardoor de regeling onduidelijk is. • In artikelen A.1, A.3, E.3, H, I1, I2, I3, I4 wordt een afwijking van de vergunningplicht en voorschriften van een vergunning voor een milieubelastende activiteit mogelijk gemaakt. Het is onduidelijk waarom dit is opgenomen. • Het besluit bevat de mogelijkheid voor Defensie om af te mogen wijken van de vergunningplicht, vergunningvoorschriften en regels uit het Bal voor een MBA. Dit is per artikel verschillend. Hierdoor is het onoverzichtelijk voor welke activiteit welke regels wel of niet gelden. • Daarnaast zijn er in de artikelen B.1, B.2, B.3, B.4 gesteld dat aan bepaalde onderdelen van de omgevingsvergunning voldaan moet worden. Onduidelijk is waarom het nodig is deze activiteiten in het besluit op te nemen. Daarbij is het niet duidelijk hoe bepaald wordt hoe binnen de vergunde ruimte wordt gebleven. • Onduidelijk is waarom bij sommige artikelen wel of niet een onderzoeksplicht en maatregelen opgenomen zijn. • Het is onduidelijk waarom in artikel A.4 proefdraaien veel ruimer opgenomen is dan in de toelichting beschreven is.	ILT Omgeving, dienstverlening en vergunningverlening Bestuursadvies Datum 19 augustus Ons kenmerk ILT-2026/50537
2. Zijn de begripsomschrijvingen duidelijk en specifiek geformuleerd en in overeenstemming met begripsomschrijvingen in gerelateerde regelgeving?	De benaming van de defensieobjecten, alsmede de begrenzing van de objecten is niet altijd (exact) overeenkomstig de naamgeving bijlage XIVa BKL/ geometrische begrenzing. 1. Een begrippenlijst ontbreekt, wat is/zijn: • Jetpacks? • Operationele noodzaak? • Openingstijden luchthavens? • Etc.	

	In de passages over gevaarlijke stoffen wordt verwezen naar “transportgebonden handelingen”, “locaties geschikt voor het veilig behandelen” en “gehandeld overeenkomstig de veiligheidsvoorschriften voor het vervoer van gevaarlijke stoffen”. Niet duidelijk is wanneer daar sprake van is, en op welke veiligheidsvoorschriften er wordt gedoeld.
3. Zijn de normen waar het in de regeling om gaat duidelijk?	<u>Artikel G/ 2.15 Dubbel afmeren schepen</u> De bestaande normen voor het waarborgen van de externe veiligheid worden met deze regels losgelaten. Met de bestaande vergunning voor het afmeren van de schepen op het Complex Nieuwe Haven is de externe veiligheid voor de directe omgeving (kern Den Helder) geborgd. In deze regeling zijn geen voorwaarden of nieuwe normen opgenomen om te voorkomen dat de kern Den Helder binnen de zones voor de externe veiligheid komt te liggen. Niet is bepaald dat Defensie eerst onderzoek moet doen naar de gevolgen voor de fysieke leefomgeving. Door het vrijstellen worden risico's niet vooraf in kaart gebracht en daarmee ook niet afgewogen en geborgd. Pas wanneer dit geborgd is, kan de afweging gemaakt worden of dubbel afmeren (onder voorwaarden) worden toegestaan. <u>Artikel (F1 a/b, F.1c, F.4/5/6) Opslag munitie en gevaarlijke stoffen</u> Het is onduidelijk wat mogelijke gevolgen zijn van de opslag van munitie en gevaarlijke stoffen zonder deze te borgen in een vergunning MBA en ruimtelijk te borgen in een omgevingsplan en wat de gevolgen zijn van het los laten van de regels in het Bal en mogelijk de PGS-voorschriften. <u>Artikel A.4 Proefraaien luchtvaartuigen</u> Dit artikel geeft defensie aanzienlijke ruimte om proefdraaiactiviteiten uit te voeren, zonder dat de geluidsbelasting begrensd wordt. Onduidelijk is of hierbij de consequenties voor andere bedrijven of activiteiten op de gezoneerde terreinen in beeld zijn en hoe hiermee in de praktijk moet worden omgegaan. Bezien zou moeten worden of deze regeling verder kan worden afgebakend ter voorkoming van overlast van de omgeving, waarbij ook maatregelen worden overwogen ter voorkoming van aanzienlijke overlast voor de omgeving.

ILT
Omgeving, dienstverlening en vergunningverlening
Bestuursadvies

Datum
19 augustus 2026

Ons kenmerk
ILT-2026/50537

	Op meerdere plekken in het besluit en de toelichting wordt beschreven wat Defensie doet om de overlast te beperken. Dit is vrij algemeen gesteld en is niet of onvoldoende concreet en niet handhaafbaar. Bijvoorbeeld op pagina 56: "Daarnaast blijft Defensie gehouden om hinder voor de omgeving zoveel mogelijk te beperken en mitigerende maatregelen toe te passen waar dat redelijkerwijs mogelijk is. Zo zal het proefdraaien voornamelijk binnen de reguliere werktijden vallen en slechts bij hoge uitzondering daarbuiten wanneer bijvoorbeeld sprake is van een calamiteit. Omwonenden worden waar mogelijk geïnformeerd via de gebruikelijke communicatiekanalen van Defensie wanneer sprake is van afwijking van reguliere activiteiten". De ILT begrijpt dat het voor de gereedstelling van Defensie een toename van activiteiten plaatsvindt en daarmee is meer milieubelasting en hinder onvermijdelijk. Maar bij deze vrijstellingen mist zij voldoende onderbouwing en afbakening. <u>Artikel B.3 Schieten bij duisternis</u> Bij schietoefeningen in de avond en de nacht geldt een extra toeslag (5db avond en 10db voor de nachtperiode) op de geluidsbelasting. Onduidelijk is of en hoe dit wordt verwerkt. <u>Artikel F.7 kruitverbranding</u> Voor de ILT is niet duidelijk waarom kruitverbranding als gereedstellingsactiviteit moet worden toegestaan, en zeker niet in deze omvang. De verbranding van kruit moet zoveel mogelijk worden voorkomen in verband met luchtverontreiniging naar de omgeving. Het opslaan van grote hoeveelheden kruitrestanten in munitiemagazijnen is niet noodzakelijk als defensie afspraken maakt met de leverancier om restanten terug te nemen, of deze kruitresten via de reguliere weg als afvalstof aan te bieden voor vernietiging. Indien er desondanks kruit moet worden verbrand op een locatie moet dit gecontroleerd in een daartoe geschikte verbrandingsinstallatie gebeuren en moeten geschikte maatregelen worden getroffen om luchtverontreiniging te voorkomen. <u>Onderzoeken</u>	ILT Omgeving, dienstverlening en vergunningverlening Bestuursadvies Datum 19 augustus 2026 Ons kenmerk ILT-2026/50537
--	---	---

	Bij een groot deel van de activiteiten wordt een onderzoek voorgeschreven. Bij de betekenis van deze onderzoeken worden de volgende kanttekeningen geplaatst: • De onderzoeken worden pas gestart nadat de activiteit al plaatsvindt. Voor alle activiteiten zou nu al met onderzoek gestart kunnen worden. Voor de activiteiten waarmee de externe veiligheid in het geding is, is de dringende oproep van de ILT dit onderzoek in alle gevallen voorafgaand aan de activiteit plaatsvinden, bijv. bij het opslaan van munitie en gevaarlijke stoffen. • In een aantal gevallen is niet aangegeven wanneer het onderzoek gereed moet zijn. • Het onderzoek is vaak te beperkt op een specifiek aspect voor de leefomgeving, waar ook andere aspecten van toepassing kunnen zijn zoals onder andere de gezondheid van omwonenden en trillingen. • Niet bepaald is aan welke eisen het onderzoek moet voldoen, wie het goedkeurt en wat met de resultaten gebeurt. • Onduidelijk is welke kaders voor beoordeling in de onderzoeken gehanteerd worden. • Worden maatregelen getroffen en binnen welke periode? Over het afwegen van maatregelen is niets vastgelegd. Hierdoor is het onduidelijk of de omgeving bescherming krijgt en zo ja op welke wijze en/of wanneer deze maatregelen uiterlijk worden getroffen. • Opgemerkt wordt dat de redactie van het 'onderzoeksartikel' niet altijd eenduidig is. <u>Diverse registratieverplichtingen</u> • In diverse artikelen wordt gesteld dat door de minister van Defensie een registratie dient te worden bijgehouden. Onduidelijk is hoe deze registraties eruit dienen te zien en hoelang ze bewaard moeten worden. • Daarnaast wordt opgemerkt dat de redactie van de	ILT Omgeving, dienstverlening en vergunningverlening Bestuursadvies Datum 19 augustus 2026 Ons kenmerk ILT-2026/50537
--	--	---

	'registratieverplichtingen' niet altijd eenduidig is.	ILT Omgeving, dienstverlening en vergunningverlening Bestuursadvies Datum 19 augustus 2026 Ons kenmerk ILT-2026/50537
4. Zijn de verantwoordelijkheden en bevoegdheden duidelijk vastgelegd?	<u>Toezicht en handhaving</u> - De Nota van toelichting geeft voor het toezicht en handhaving het volgende aan: <i>"Institutioneel heeft de wet, en dus ook dit besluit, geen gevolgen voor de bevoegdheden van de toezichthouder. Dit besluit heeft wel gevolgen die voortvloeien uit het wegvallen van specifieke materiële normstelling, door de hierin geregelde afwijkingen, op de naleving waarvan toezichthouders toezien. Toezicht dat in dit wetsvoorstel geregeld moet worden, is primair toezicht op de naleving van wettelijke voorschriften en het reageren op overtredingen; als het wettelijk voorschrift niet op de activiteit van toepassing is, is naleving of overtreding niet meer aan de orde en komt de rol van toezicht pas weer in beeld als afwijkingsgrenzen worden overschreden: dan is immers weer sprake van de 'oude' normen."</i> De normen waar de ILT op toeziet, zijn opgenomen in de Omgevingswet en het Besluit activiteiten leefomgeving. Deze regels worden in de BDFL 'uitgezet' op de gereedstellingsactiviteiten, waardoor er ook geen mogelijkheid bestaat om hier handhavend tegen op te treden. Zoals de toelichting stelt: als het wettelijk voorschrift niet op de activiteit van toepassing is, is naleving of overtreding niet meer aan de orde en komt de rol van toezicht pas weer in beeld als afwijkingsgrenzen worden overschreden. In de praktijk zal dit in veel gevallen niet kunnen worden vastgesteld, omdat de beperkingen van de afwijking onvoldoende concreet gesteld zijn. - Voor de regels die zijn opgenomen in het BDFL en de bijbehorende ministeriële regeling, zoals de registratieverplichtingen en onderzoek verplichtingen, is onduidelijk wie bevoegd is om toezicht uit te oefenen en eventueel handhavend kan optreden als	

	de registratie niet wordt bijgehouden of de onderzoeken niet worden uitgevoerd. Het wordt aanbevolen om voor de activiteiten waar de ILT bevoegd gezag voor is, ook handhavende bevoegdheden te geven op hetgeen in het BDFL en de regeling is gesteld. Daarbij is het van belang dat het duidelijk wordt waarom voor de optie om af te wijken met onderzoeken wordt gekozen boven het aanvragen van vergunningen.
--	--

ILT
Omgeving, dienstverlening en vergunningverlening
Bestuursadvies

Datum
19 augustus 2026

Ons kenmerk
ILT-2026/50537

I.2 Naleving door Normadressaat

1. Is duidelijk tot wie de norm is gericht? (Normadressaat), is de doelgroep duidelijk afgebakend?	Doordat een begrippenlijst ontbreekt, benaming van de defensieobjecten of begrenzing niet in alle gevallen helder is, kan onduidelijkheid bestaan of de regeling in een bepaalde situatie van toepassing is (zie opmerking m.b.t. 1.1 onder 2).
2. Is de norm uitvoerbaar (haalbaar/realistisch) voor de Normadressaat?	- De huidige geopolitieke ontwikkelingen vragen om een groei van Defensie en hiermee ook van haar activiteiten. De ILT is als toezichthouder verantwoordelijk voor het afgeven van vergunningen voor de milieubelastende activiteiten die Defensie uitvoert op haar terreinen en voor het toezicht op het werken conform de verleende vergunningen. In een vergunning worden voorwaarden gesteld aan die activiteiten, zodat de gevolgen en risico's voor mens en milieu zo veel mogelijk worden beheerst. - De ILT constateert dat er met de vrijgestelde activiteiten in het BdfL meer belasting zal ontstaan voor de leefomgeving en de omwonenden. Deze zijn echter vaak niet duidelijk begrensd. Het is een politieke afweging, om deze belasting voor de leefomgeving af te wegen tegenover de belangen voor de defensiegereedheid. - Bepaald is dat de artikelen gelden voor 5 jaar. In de Wodg is hiernaar nog eenmaal de mogelijkheid tot verlening opgenomen. Daarna is de afwijking van de bestaande regels niet meer toegestaan. Omdat defensie onder de

	afwijking bijv. nieuwe wapensystemen introduceert dient de vraag zich aan of de activiteiten na deze WODG/BDFL nog voortgezet kunnen worden. Gelet op de beperkte milieuruimte in Nederland zal dit in de praktijk niet altijd realistisch zijn. Met de WODG/BDFL wordt dit probleem feitelijk vooruitgeschoven. • Het uitgangspunt is dat tijdens de geldigheidsduur van de afwijkingen Defensie voldoende prioriteit en urgentie blijft geven aan het verkrijgen van vergunningen voor milieubelastende activiteiten voor de activiteiten opgenomen in het BDFL.
3. Is duidelijk hoe de norm moet worden nageleefd?	• De normstelling is veelal niet concreet genoeg, bijv. voor het schieten wordt verwezen naar een monitoringsmodel, waarvan niet vaststaat welk model dit is (versie, goedkeuring etc.). • In de artikelen B.1, B.2, B.3, B.4 is er gesteld dat aan bepaalde onderdelen van de omgevingsvergunning voldaan moet worden. Daarbij is het niet duidelijk hoe bepaald wordt hoe binnen de vergunde ruimte wordt gebleven. • Zie ook opmerkingen m.b.t. onderzoeken (1.1.3). Niet is vastgelegd dat bij een bepaald resultaat aanpassingen of maatregelen vereist zijn, wanneer, etc.
4. Is overschrijding van de norm eenvoudig en eenduidig door de Normadressaat vast te stellen?	• Zie 3.
5. Zijn de lasten voor de Normadressaat duidelijk?	• Onduidelijk is hoe de registratieverplichting ingevuld wordt zie ook opmerkingen 1.1.3. • Onduidelijk is hoe de onderzoeksplicht ingevuld wordt (zie ook 1.1.3).
6. Zijn er ontwijkingsmogelijkheden voor de naleving van de norm?	• Doordat de normstelling veelal niet concreet genoeg is, kan in de praktijk de ruimte worden gezocht om de activiteiten verder uit te breiden.

ILT
Omgeving, dienstverlening en vergunningverlening
Bestuursadvies

Datum
19 augustus 2026

Ons kenmerk
ILT-2026/50537

1.3 Handhaving door de toezichthouder

1. Is duidelijk welke organisaties de ontwerp-regelgeving zullen uitvoeren/handhaven?	Onduidelijk is welke organisaties welke verplichtingen (per artikel) gaan controleren en eventueel handhaven. Zie ook punt 1.1.4.
2. Is de norm uitvoerbaar/handhaafbaar?	- De wet en besluit geven defensie vergaande mogelijkheden om activiteiten toe te staan. Beperkingen aan deze mogelijkheden zijn onduidelijk. - Voor de registratie en onderzoeksverplichtingen die zijn opgenomen is het onduidelijk wie handhavend kan optreden. Hierdoor zijn deze artikelen niet handhaafbaar.
3. Is overschrijding van de norm eenvoudig en eenduidig door de toezichthouder(s) vast te stellen?	- Dit is onvoldoende helder. Krijgt de toezichthouder de onderzoeken en registraties om deze te controleren? Omdat de normstelling veelal niet voldoende concreet is uitgewerkt kan hier niet goed toezicht op worden gehouden. - Het is onoverzichtelijk welke regels en verplichtingen nog wel en niet meer voor welke activiteiten gelden omdat de artikelen op verschillende manieren opgebouwd zijn en er verschillend verwezen wordt. - Bepalen of afwijkingsgrenzen worden overschreden zal in de praktijk in veel gevallen niet kunnen worden vastgesteld, omdat de beperkingen van de afwijking onvoldoende concreet gesteld zijn.
4. Is duidelijk hoe de handhaving van de norm moet plaatsvinden? Beschikt de toezichthouder over een toereikend instrumentarium (binnen het Interventiekader) om te kunnen handhaven?	Nee zie eerdere opmerkingen
5a. Over welke persoonsgegevens moet de ILT kunnen beschikken en moet de ILT vastleggen? 5b. Voorziet de wetgeving in de bevoegdheid deze gegevens uit te wisselen en/of vast te leggen? Denk bijvoorbeeld aan de Algemene Verordening	Het voorstel brengt hierin geen verandering.

ILT
Omgeving, dienstverlening en vergunningverlening
Bestuursadvies

Datum
19 augustus 2026

Ons kenmerk
ILT-2026/50537

Gegevensbescherming (AVG)		ILT Omgeving, dienstverlening en vergunningverlening Bestuursadvies Datum 19 augustus 2026 Ons kenmerk ILT-2026/50537
6. Is de ingangsdatum van de regeling zodanig vastgesteld dat de voorbereidingstijd voor handhavende organisaties voldoende is?	De inwerkingtreding zou verwacht worden op 1 juli 2027. Omdat verwacht wordt dat de WODG en Bdfl na de HUF-beoordeling en internetconsultatie nog verder worden aangepast, is het lastig aan te geven of er voldoende voorbereidingstijd is. Dit hangt mede af van de (aard van de) wijzigingen, bijv. op het gebied van de aanwijzingen en rol van de toezichthouder.	
Conclusie handhaafbaarheid: Samenvattend, bij voorkeur zodanig dat de letterlijke tekst hiervan in de aanbiedingsbrief kan worden opgenomen.	De ILT constateert dat er met de vrijgestelde activiteiten in het Bdfl meer belasting zal ontstaan voor de leefomgeving en de omwonenden, zonder dat deze altijd duidelijk zijn begrensd. Het is een politieke afweging, om deze belasting voor de leefomgeving af te wegen tegenover de belangen voor de defensiegereedheid. Daarbij is niet duidelijk uitgemaakt wie op de naleving toezicht houdt en is de normstelling in de Wodg/Bdfl te weinig concreet om hierop te kunnen handhaven. Verwacht kan worden dat als gevolg van de overlast er meer klachten en verzoeken tot handhaving aan de ILT worden gericht. Voor de omwonenden van defensieterreinen wordt onzeker in welke mate zij overlast kunnen ondervinden van de toegestane activiteiten.	

2 Uitvoerbaarheid

De uitvoerbaarheid van beleid of van wet- en regelgeving behelst de vraag of het *toezicht* praktisch uitvoerbaar is. Dit betekent dat de ILT duidelijk en concreet moet hebben op welke wijze de ILT invulling kan geven aan die nieuwe of gewijzigde taak. N.B. Hier wordt dus niet bedoeld op de uitvoerbaarheid door de Normadressaat; deze wordt beoordeeld onder 1.2.2.

NB. Neem voor elke financiële consequentie die wordt voorzien, contact op met je teamleider en die dan met het afdelingshoofd. Deze stemt de berekening van de extra fte en andere financiële middelen af met IV [REDACTED], CenA [REDACTED] en IenP.

1. Vindt er met de Normadressaat toereikende communicatie plaats over de nieuwe wet- en regelgeving? Moet de ILT aanvullende communicatie inzetten om de Normadressaat te bereiken over de handhaving van de wet- en regelgeving?	De ILT gaat graag met Defensie in overleg over de verdere invulling van de regelgeving.
2. Leidt de nieuwe wet- en regelgeving tot veranderingen in de organisatorische inrichting van de ILT? Denk hierbij niet alleen aan het 'harkje', maar ook aan verantwoordelijkheden en bevoegdheden, takenpakket en bemensing van afdelingen.	Het wetsvoorstel leidt niet tot dergelijke veranderingen.
3. Heeft de nieuwe wet- en regelgeving gevolgen voor de personele bezetting, zowel in kwantitatief en kwalitatief opzicht? Welke kennis en vaardigheden zijn benodigd en hoe moet hierin worden voorzien (werving nieuwe medewerkers, opleiden bestaande medewerkers, verplaatsing bestaande medewerkers)? Moeten er tijdelijk medewerkers worden ingehuurd om aanloopproblemen te ondervangen?	• De taken en verantwoordelijkheden ten aanzien van toezicht en handhaving zijn niet duidelijk vastgelegd waardoor de gevolgen deels onzeker zijn (zie ook 1.1.4). Bijv. in het kader van de diverse onderzoeken naar de (milieu)effecten van de toegestane activiteiten. • Idem voor de maatregelen die volgen uit de onderzoeken. • Voor vergunningverlening geldt dat een intensivering van de Defensieactiviteiten tot meer vergunningaanvragen leidt. Daarbij gaat de ILT ervan uit dat Defensie, conform het door haar gehanteerd uitgangspunt, ook voor vrijgestelde of te ontheffen activiteiten vergunningen aanvraagt. Verwacht wordt dat deze vergunningentrajecten voldoende prioriteit krijgen bij Defensie.
4. Heeft de nieuwe wet- en regelgeving gevolgen voor de procesinrichting binnen de ILT?	• Uitvoeren van toezicht wordt meer complex omdat bijvoorbeeld ook rekening gehouden moet worden met vrijstellingen en ontheffingen. • Daarnaast kan verwacht worden dat een intensivering van de Defensieactiviteiten leidt tot meer

ILT
Omgeving, dienstverlening en vergunningverlening
Bestuursadvies

Datum
19 augustus 2026

Ons kenmerk
ILT-2026/50537

	klachten en verzoeken tot handhaving van omwonenden, die door de ILT behandeld moeten worden. • Na beëindiging van een toegestane afwijking (na vijf jaar) dient de ILT een opleveringscontrole uit te voeren om te controleren of het object weer voldoet aan de geldende regels. • De adviesbevoegdheid voorafgaand aan de uitvoering van een gereedstellingsactiviteit vraagt om extra capaciteit. • De verdere gevolgen kunnen pas in beeld worden gebracht als de regelgeving verder is uitgewerkt.
Passen de nieuwe taken binnen de bestaande uniforme kaders of moeten deze worden aangepast/uitgebreid? Moeten er aanvullende werkinstructies worden opgesteld? Moeten bestaande kwaliteitsmanagementsystemen worden aangepast?	De ILT krijgt met het wetsvoorstel de bevoegdheid advies uit te brengen over de voorgenomen gereedstellingsactiviteit. Dit vergt het opzetten van een nieuw werkproces.
5. De extra financiële lasten voor de ILT als gevolg van nieuwe taken moeten worden gedekt door tariefstelling derden (in geval van nieuwe taken op het gebied van vergunningverlening) en/of een hogere agentschapsbijdrage (in het geval van toezicht, of in het geval van vergunningverlening waar de tariefopbrengst niet dekkend zal zijn (art. 24 Hoofdstuk XII Rijksbegroting). De investeringen die de ILT moet doen om de nieuwe taken te kunnen uitvoeren moeten in kaart zijn gebracht en er moet een waarborg zijn dat deze	

ILT
Omgeving, dienstverlening en vergunningverlening
Bestuursadvies

Datum
19 augustus 2026

Ons kenmerk
ILT-2026/50537

	lasten voldoende gewaarborgd zijn. Als je denkt dat er gevolgen zijn, neem dan eerst contact op met je teamleider om deze concreet in beeld te brengen en daarna met je afdelingshoofd. Daarbij moet met name worden gedacht aan:	
5.a	Personele kosten (incidenteel/structureel)	Defensietoezicht ca. 1-1,5 fte vanwege onder meer: • Opleiding/kennis WODG/BDFL • Advisering gereedsheidsbesluiten WODG • Beoordelen onderzoeken • Meer tijd inspectie (stapeling regels) • Toename meldingen overlast/handhavingsverzoeken • Extra inzet bij toezicht na beëindiging tijdelijke activiteit. Voor de vergunningverlening en juridische advisering schat de ILT in nog eens 4 FTE nodig te hebben. De ILT blijft graag in gesprek over de daadwerkelijke benodigde capaciteit.
5.b	Kosten van eventuele aanvullende bedrijfsmiddelen (meetapparatuur e.d.) (structureel)	Budget voor: • Uitvoering van geluidmetingen • Uitbesteding beoordeling delen van onderzoeken aan externe partijen, bijv. RIVM.
5.c	Kosten van aanpassingen aan bestaande/investeringen in nieuwe informatiesystemen (incidenteel (ontwikkeling)/structureel (beheer))	
5.d	Kosten van implementatie (bijvoorbeeld communicatie) (incidenteel)	-

ILT
Omgeving, dienstverlening en vergunningverlening
Bestuursadvies

Datum
19 augustus 2026

Ons kenmerk
ILT-2026/50537

5.e	Kosten van huisvesting, voor zover niet opgenomen in de vaste FTE-opslag (incidenteel, bijvoorbeeld verhuiskosten of specifieke aanpassingen aan een pand)	
6. Heeft de nieuwe wet- en regelgeving gevolgen voor de informatievoorziening? Als je denkt dat er gevolgen zijn, neem dan eerst contact op met je teamleider om deze samen in beeld te brengen en vraag daarna je afdelingshoofd om dit i.o.m. IV concreet te maken voor de financiering. Denk hierbij aan:		
6.a	Dient er over de uitvoering van de wet- en regelgeving te worden gerapporteerd en kunnen deze rapportages worden verzorgd door de bestaande informatiesystemen?	
6.b	Leiden aanpassingen aan de procesinrichting (zie 4) tot wijzigingen in bestaande informatiesystemen of de ontwikkeling/aanschaf van nieuwe informatiesystemen?	
6.c	Moeten er afspraken over de archivering van gegevens worden gemaakt?	Zie punt 2.9

ILT

Omgeving, dienstverlening en vergunningverlening
Bestuursadvies

Datum

19 augustus 2026

Ons kenmerk

ILT-2026/50537

6.d	Gegevensuitwisseling tussen organisaties:		Zie punt 2.9
	i	Als uitvoering en toezicht bij meerdere organisaties is belegd, is dan voorzien in laagdrempelige gegevensuitwisseling tussen deze organisaties?	
	ii	Als de Normadressaat gegevens moet leveren aan de uitvoeringsorganisatie of de handhavingsorganisatie, is dan voorzien in laagdrempelige gegevensuitwisseling?	
	iii	Is duidelijk welke gegevens moeten worden uitgewisseld? Zijn deze gegevens eenduidig gedefinieerd?	
	iv	Is duidelijk op welke wijze de gegevens moeten worden uitgewisseld?	Zie ook punt 2.9.
	v	Voorziet de wetgeving in de bevoegdheid deze gegevens uit te wisselen en vast te leggen? Denk bijvoorbeeld aan de Algemene Verordening Gegevensbescherming (AVG)	
	vi	Voorziet de wetgeving in de	

ILT
Omgeving, dienstverlening en vergunningverlening
Bestuursadvies

Datum
19 augustus 2026

Ons kenmerk
ILT-2026/50537

	bevoegdheid deze gegevens uit te wisselen en vast te leggen? Denk bijvoorbeeld aan de Algemene Verordening Gegevensbescherming (AVG)	
7. Zijn de gevolgen van de nieuwe wet- en regelgeving voor de organisatiestructuur voldoende wettelijk verankerd in het Mandaatbesluit , mandaatregisters e.d. en zijn deze zaken tijdig met de Ondernemingsraad Besproken?	Wijziging op dit punt is niet aan de orde.	
8. Zijn er aanvullende technische hulpmiddelen nodig om de nieuwe wet- en regelgeving te kunnen uitvoeren/handhaven? Denk hierbij aan meetapparatuur, beschermingsmiddelen, specifieke werkplek- en communicatieapparatuur, transportmiddelen.	Op dit moment kan de ILT dit nog niet beoordelen.	
9. Wat zijn de gevolgen van de nieuwe wet- en regelgeving voor de huisvesting van de ILT? Voldoen de bestaande locaties of zijn er uitbreidingen/verhuizingen nodig? Dienen er specifieke aanpassingen aan een gebouw te worden gemaakt om de nieuwe taken te kunnen uitvoeren?		
10. Zijn er specifieke eisen op het gebied van beveiliging die voortvloeien uit de nieuwe taken? Denk hierbij aan de reeds genoemde aanpassingen aan gebouwen maar ook aan aanvullende eisen op het gebied van autorisaties	Zie ook punt 2.9.	

ILT
 Omgeving, dienstverlening en vergunningverlening
 Bestuursadvies

Datum
 19 augustus 2026

Ons kenmerk
 ILT-2026/50537

voor en versleuteling van informatiesystemen?	
11. Leidt de nieuwe wet- en regelgeving tot specifieke aandachtspunten op het gebied van integriteit?	Zie ook punt 2.9.

ILT
Omgeving, dienstverlening en vergunningverlening
Bestuursadvies

Datum
19 augustus 2026

Ons kenmerk
ILT-2026/50537

Conclusie uitvoerbaarheid: Samenvattend, hoeveel extra fte en andere financiële middelen heeft de ILT nodig om het toezicht uit te kunnen voeren? Vraag voor de berekening hiervan via je afdelingshoofd ondersteuning van CenA ([redacted] of [redacted]). Bij voorkeur zodanig formuleren dat de letterlijke tekst hiervan in de aanbestedingsbrief kan worden opgenomen.	De ILT kan op dit moment nog niet beoordelen of het Besluit defensiegereedheid fysieke leefomgeving uitvoerbaar is, omdat er nog verduidelijkingen en aanpassingen in het Bdfl moeten worden gemaakt. Zoals eerder in de HUF-toets op de Wodg aangegeven verwacht de ILT meer capaciteit nodig te hebben. Zowel voor de vergunningverlening als voor het toezicht. De uitvoering van het toezicht zal complexer worden omdat er rekening gehouden moet worden met de verleende vrijstellingen en ontheffingen. Daarnaast wordt de ILT wellicht ook belast met de beoordeling van de onderzoeken die Defensie gaat uitvoeren voor sommige vrijgestelde onderdelen. Gezien de intensivering van de Defensieactiviteiten zal er ook meer hinder ondervonden worden. Dat zal naar verwachting leiden tot meer klachten van omwonenden en belanghebbenden. Deze klachten worden door de ILT behandeld en zullen meer capaciteit vragen van de ILT.
--	--

3. Fraudebestendigheid

1. Zijn er partijen die (direct of indirect) gegevens verstrekken aan de overheid voor het nemen van een besluit, en die een financieel en/of economisch belang hebben bij het frauderen hiermee (denk ook aan intermediairs en onderlinge beïnvloeding door de partijen)? Zo ja, welke partijen?	NVT
--	-----

2. Zijn in de regeling maatregelen opgenomen om de fraude te voorkomen/bestrijden? Denk aan het instellen van meldpunten, het verplicht aanleveren van bewijsstukken, zoals certificaten, accountantsverklaringen, diploma's.	NVT
3. Zijn voldoende effectieve sancties benoemd in de regeling of toelichting voor alle betrokken partijen (inclusief intermediairs en certificerende instellingen)?	NVT
4. Is duidelijk welke maatregelen door de uitvoeringsorganisatie kunnen worden genomen om fraude zoveel mogelijk tegen te gaan (zoals controle van certificaten, administratief (keten-) toezicht, toepassing Wet BIBOB, raadpleging openbare registers voor controle van derdengegevens)?	NVT
Conclusie fraudebestendigheid: Samenvattend, bij voorkeur zodanig formuleren dat de letterlijke tekst hiervan in de Aanbiedingsbrief kan worden opgenomen.	NVT

ILT

Omgeving, dienstverlening en vergunningverlening
Bestuursadvies

Datum

19 augustus 2026

Ons kenmerk

ILT-2026/50537

Opmerkingen:

Algemene opmerkingen BDFL

1. HUF-toets WODG

De ILT heeft geen (schriftelijke) reactie ontvangen van defensie op de HUF-toets WODG. Daardoor is niet helder of en waarom geplaatste opmerkingen geen doorvertaling hebben gekregen in het BDFL. Daardoor zijn in een aantal geval opmerkingen van vergelijkbare strekking gemaakt in deze HUF-toets.

2. Noodzaak WODG/BDFL en balans leefomgeving

De ILT constateert dat er met de vrijgestelde activiteiten in het BdfL meer belasting zal ontstaan voor de leefomgeving en de omwonenden, zonder dat deze altijd duidelijk zijn begrensd. Het is een politieke afweging, om deze belasting voor de leefomgeving af te wegen tegenover de belangen voor de defensiegereedheid.

De missie van de ILT is het beschermen van mens en milieu, en vanuit dit perspectief heeft de ILT het BdfL beoordeeld. Daarbij heeft de ILT onder andere gekeken, of de risico's voor de leefomgeving bekend zijn en in welke mate de risico's in de nieuwe situatie worden begrensd en geborgd.

In de toelichting van het besluit geeft defensie aan dat deze regeling noodzakelijk is om invulling te geven aan haar opdracht tot gereedstelling. De huidige wetgeving geeft volgens defensie te veel beperkingen om dit te doen. Voor de ILT zijn deze beperkingen niet op alle onderdelen helder. Ook de huidige regelgeving biedt mogelijkheden, maar daarvoor dient Defensie wel goede en complete vergunningaanvragen in te dienen. Dit valt binnen de gemaakte verbeterafspraken met de ILT. Natuurlijk zijn er grenzen aan de mogelijkheden, die niet overschreden kunnen en mogen worden, bijvoorbeeld op het gebied van de externe veiligheid.

3. Opslag munitie en gevaarlijke stoffen/ externe veiligheid

In de toelichting op het besluit stelt defensie dat de huidige regelgeving over externe veiligheid belemmerend werkt voor een goede benutting van wat qua opslagcapaciteit munitie en gevaarlijke stoffen nodig is. De ILT merkt op dat deze regels de (externe) veiligheid rondom een opslaglocatie borgen en er zijn aanzienlijke risico's aan verbonden. Oplossingen kunnen worden gezocht in snellere onderzoeken, beoordeling en implementatie in eventuele vergunningen. De ILT is bereid om mee te helpen dit proces te versnellen, voor zover de externe veiligheid voor de leefomgeving gewaarborgd blijft.

ILT

Omgeving, dienstverlening en
vergunningverlening
Bestuursadvies

Datum

19 augustus 2026

Ons kenmerk

ILT-2026/50537